

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11.02.2009, sp. zn. 29 Cdo 1576/2007, ECLI:CZ:NS:2009:29.CDO.1576.2007.1

Číslo: 105/2009

Právní věta: Nelze-li doručit směnečný platební rozkaz některému ze žalovaných, není to podle zákona č. 99/1963 Sb. ve znění účinném do 30. 6. 2009 důvodem pro jeho zrušení vůči ostatním žalovaným.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 11.02.2009

Spisová značka: 29 Cdo 1576/2007

Číslo rozhodnutí: 105

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Řízení před soudem

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozsudkem ze dne 12. 10. 2006 potvrdil Vrchní soud v Praze rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. 5. 2005, kterým tento soud ponechal v platnosti směnečný platební rozkaz ze dne 3. 1. 2002, kterým uložil Ing. V. M. a K. M. zaplatit společně a nerozdílně žalovanou směnečnou sumu s úrokem, odměnou a útratami a rozhodl o nákladech řízení (výrok I.) a nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (výrok II.).

V odůvodnění rozhodnutí odvolací soud s poukazem na zásadu koncentrace směnečného řízení, vyjádřenou v ustanovení § 175 odst. 4 o. s. ř., uvedl, že první žalovaný byl podle žaloby označen jako Ing. Vladimír M. a byl dále identifikován údajem rodného čísla a adresy bydliště. Na směnkách je jako avalista za výstavce vyznačen a podepsán Ing. Vladislav M. Zřejmě se jedná pouze o nesprávný údaj v křestním jméně, tato okolnost však není v daném případě podstatná. Pokud totiž nelze vydaný směnečný platební rozkaz doručit některému ze žalovaných, např. i proto, že v něm jménem a příjmením označený účastník a současně adresát neexistuje a není komu jej doručit, může být důsledkem jen zrušení vydaného směnečného platebního rozkazu ve vztahu k tomuto žalovanému, nikoliv v celém rozsahu vůči ostatním žalovaným. Při aplikaci ustanovení § 175 odst. 2 o. s. ř. je totiž nutno vzít v úvahu specifika směnečného řízení a nelze vycházet jen z jazykového výkladu citovaného ustanovení. U „obyčejného“ platebního rozkazu totiž nastává jeho právní moc až poté, co poslednímu ze žalovaných marně uplyne lhůta k podání odporu. Na rozdíl od běžného platebního rozkazu však lhůta pro podání námitek běží každému ze žalovaných zcela samostatně od doručení směnečného platebního rozkazu. Kdyby bylo ustanovení § 175 odst. 2 o. s. ř. aplikováno bez dalšího, mohla by

nastat situace, že je zrušován směnečný platební rozkaz i vůči účastníku, který námitky nepodal a tudíž vůči němu již směnečný platební rozkaz nabyl účinků pravomocného rozsudku zakládajícího překážku věci pravomocně rozsouzené.

Je-li namítána akcesorita směnečných závazků ke kauzálním závazkům – pokračoval odvolací soud – není to zcela namístě. Směnka je cenný papír, v němž je přímo inkorporováno právo. Pokud směnka plní zajišťovací funkci k určitému mimosměnečnému, tzv. kauzálnímu závazku, je s ním spojena jen smlouvou zakotvující takovou funkci směnky. Dokonce ani dohoda zakazující převod směnky, nedojde-li současně k postoupení směnkou zajištěné pohledávky, by nemohla omezit převoditelnost směnky, jak vyplývá z ustanovení čl. I § 11 zákona č. 191/1950 Sb., zákona směnečného a šekového (dále jen „směnečný zákon“). Kdyby při existenci takové dohody byla směnka indosována, nemohlo by to mít vliv na platnost převodu směnky. Dojde-li tedy k odtržení směnky a závazku směnkou zajištěného, může být tato okolnost významná, jen pokud jde o rozsah případných kauzálních námitek směnečných dlužníků. Námitku zániku kauzálního závazku v důsledku jeho zaplacení by mohl dlužník uplatnit i v případě, že by bylo placeno novému věřiteli kauzální pohledávky. V takovém případě by totiž směnka neměla co zajišťovat. Obdobně by v případě zaplacení směnky bylo možno uplatnit námitku uspokojení věřitele ze směnky.

Námitku žalovaného, že blankosměnky nebyly správně vyplněny, neshledal odvolací soud důvodnou pro její neurčitost a nepřezkoumatelnost. Stejně tak dle názoru odvolacího soudu neobstojí tvrzení žalovaného o procesním pochybení soudu, který měl dle jeho názoru zjišťovat výši provedené úhrady na kauzální závazek. Soud nemá vyhledávací povinnost, povinnost tvrzení a povinnost důkazní má účastník, který by byl povinen nejprve tvrdit, jaká byla výše úhrady, a navrhnout důkazy k prokázání takového tvrzení. Soud by pak navržené důkazy provedl a následně zhodnotil z hlediska, zda prokazují důvodnost námitky, k níž se tvrzení váží. Pokud tedy soud prvního stupně neprováděl dokazování konkursním spisem, nedopustil se žádného procesního pochybení.

Odvolací soud přitakal soudu prvního stupně co do posouzení námitky promlčení, když běh promlčecí lhůty odvozoval v souladu s ustanovením § 70 směnečného zákona od data splatnosti směnek. Okolnost, že samotné blankosměnky byly vystaveny v roce 1997 a 1998 je v této souvislosti zcela bez významu, neboť blankosměnka není směnkou a s blankosměnkou žádné nároky, jež by bylo možné uplatnit, nejsou spojeny. Až do doplnění údajů, které při vystavení blankosměnky vyplněny záměrně nebyly, se listina stává směnkou, uzavřel odvolací soud.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podal žalovaný dovolání. Co do jeho přípustnosti odkázal na ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) a odst. 3 o. s. ř., co do důvodů na ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.

Dovolatel namítá, že blankosměnky vystavené věřitelem k zajištění jeho pohledávky musí být s touto pohledávkou nerozlučně spjaty. Podle dovolatele „z povahy logiky věci vyplývá“, že není možné, aby byl věřitelem pohledávky někdo jiný, než směnečný věřitel, a to zejména, jde-li o blankosměnku. Tvrdí, že pro uvedený vztah je nutno podpůrně použít právní úpravu ručení, které je svou povahou směnečnému avalu nejbližší. Nebyl-li tedy žalobce k datu vydání směnečného platebního rozkazu věřitelem ze smluv o úvěru zajištěného směnkami, není aktivně legitimován k žalobě ze zajišťovacích směnek. Dovolatel má dále za to, že blankosměnky nebyly řádně vyplněny, neboť na úhradu dluhu, který zajišťovaly již bylo částečně plněno. A konečně dovolatel brojí proti napadenému rozsudku odvolacího soudu námitkou promlčení. Hodnocení odvolacího soudu v této věci spatřuje „zřejmě kontradiktorním“, když ten poukazuje na to, že blankosměnky nejsou směnkami a nejsou s nimi spojeny žádné nároky, tudíž do doby než jsou doplněny nemůže běh promlčecí doby vůbec započít. Na druhou stranu má za to, že při hodnocení námitek předchozích vychází z toho, jako kdyby tyto blankosměnky platnými směnkami již před vyplněním byly a otázkou namítané nesprávnosti vyplnění se jakkoli nezaobírá.

Dovolatel podrobuje kritice hodnocení odvolacího soudu, pokud se týká vydání směnečného platebního rozkazu proti neexistujícímu subjektu a z toho vyplývajících důsledků. Akcentuje, že vyřešení této otázky má pro něj samotného zásadní hmotně právní význam, neboť v tuto chvíli je podle směnečného platebního rozkazu solidárně zavázán k plnění ve vztahu k žalobci společně s někým, kdo neexistuje. V důsledku toho jsou mu fakticky odepřena jakákoliv případná postěžní či regresní práva ve vztahu k osobě, která by s ním zavázána být měla a která by při správně podané žalobě a ponechání směnečného platebního rozkazu vůči oběma subjektům v platnosti tedy měl.

Proto dovolatel navrhuje, aby dovolací soud zrušil napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze a věc mu vrátil k dalšímu řízení a rozhodnutí.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Předpokladem přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je závěr dovolacího soudu, že rozhodnutí odvolacího soudu nebo některá v něm řešená právní otázka mají po právní stránce zásadní význam.

O rozhodnutí odvolacího soudu, které má po právní stránce zásadní význam jde zejména, jestliže rozhodnutí řeší právní otázku, kterou dovolací soud dosud nevyřešil, nebo kterou odvolací soudy nebo dovolací soud rozhodují rozdílně. Řeší-li napadené rozhodnutí určitou právní otázku v rozporu s hmotným právem, má vždy po právní stránce zásadní význam. Za otázku zásadního právního významu nelze považovat takovou otázku, která byla v napadeném rozhodnutí řešena v souladu s ustálenou soudní praxí.

Dovolatel výslovně neformuluje otázky zásadního právního významu, zpochybňuje však především právní závěry odvolacího soudu týkající se posouzení správnosti vyplnění blankosměnky. Tyto závěry však postrádají potřebný judikatorní přesah, když jsou významné právě a jen pro projednávanou věc. Z tohoto důvodu proto nelze rozhodnutí odvolacího soudu považovat za zásadně právně významné.

Dovolatel rovněž zpochybňuje, zda lze zajišťovací směnku převést aniž by byla současně převedena zajištěná pohledávka.

K této otázce dovolací soud zásadní právní význam neshledal. Otázkou možnosti převodu zajišťovací směnky bez současného převodu zajištěné pohledávky se totiž Nejvyšší soud zabýval již v rozhodnutí uveřejněném pod číslem 59/2004 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek a v rozsudku ze dne 1. 3. 2006, sp. zn. [29 Odo 280/2005](#), přičemž závěry odvolacího soudu jsou se shora uvedenou judikaturou dovolacího soudu v souladu.

Zásadní právní význam dovolací soud neshledal ani v řešení otázky počátku běhu promlčecí lhůty posuzované směnky. Závěr odvolacího soudu o tom, že promlčecí doba běží až od okamžiku, kdy se právo na plnění ze směnky stalo splatným, shledal dovolací soud správným. Určuje-li ustanovení čl. I § 70 odst. 1 směnečného zákona, že se směnečné nároky proti příjemci promlčují ve třech letech ode dne splatnosti směnky, nelze než uzavřít, že promlčecí doba začíná běžet až splatností nároků ze směnky po jejím doplnění.

Zásadně právně významným však dovolací soud shledává posouzení námitky dovolatele o důsledcích aplikace ustanovení § 175 odst. 2 o. s. ř. Dovolací soud se ztotožnil se závěrem soudu odvolacího, že vzhledem k odchylnosti směnečného řízení od řízení, ve kterém se vydává platební rozkaz, je třeba dovodit, že nelze-li doručit vydaný směnečný platební rozkaz některému ze žalovaných (v projednávané věci proto, že v něm jménem a příjmením označený účastník a současně adresát neexistuje a není komu jej doručit), může to být jen důvodem zrušení vydaného směnečného

platebního rozkazu ve vztahu k tomuto žalovanému, nikoliv vůči ostatním žalovaným, kterým běží (na rozdíl od postupu podle § 173 odst. 2 o. s. ř.) lhůta pro podání námitek samostatně, od doručení směnečného platebního rozkazu. Zatímco včasným odporem byť jen jednoho ze žalovaných se platební rozkaz zrušuje ve vztahu ke všem žalovaným, včasné námitky jednoho ze žalovaných pouze odkládají právní moc směnečného platebního rozkazu, a to jen ve vztahu k tomu žalovanému, který je podal. Nutnost zrušit platební rozkaz, nelze-li jej doručit byť jen jednomu ze žalovaných, je dána právě tím, že včasný odpor jednoho ze žalovaných má za následek zrušení platebního rozkazu vůči všem žalovaným. Nelze-li platební rozkaz doručit jednomu ze žalovaných, nezačala u tohoto žalovaného běžet lhůta k podání odporu a není tak možno posoudit, zda by v budoucnu nenastal následek předvídaný § 174 odst. 2 o. s. ř. To u směnečného platebního rozkazu neplatí, neboť každý ze žalovaných podává námitky jen za sebe - námitky jednoho ze žalovaných nemají dopad na postavení ostatních žalovaných.

Protože se dovolateli prostřednictvím uplatněných dovolacích důvodů správnost právního posouzení věci odvolacím soudem zpochybnit nepodařilo, Nejvyšší soud dovolání podle ustanovení § 243b odst. 2, věty první, o. s. ř. zamítl.